

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO W GIMNAZJUM

Z JĘZYKA POLSKIEGO OCENIE PODLEGAJĄ NASTĘPUJĄCE FORMY AKTYWNOŚCI UCZNIĄ:

1. Wypowiedzi pisemne:
 - prace klasowe (wypracowania, testy),
 - sprawdziany gramatyczne,
 - prace ortograficzne,
 - prace domowe (dłuższe formy wypowiedzi.)
2. Wypowiedzi ustne:
 - odpowiedź dłuższa kilkudzaniowa (treści literackie i językowe),
 - kartkówki (traktowane jako odpowiedzi ustne),
 - kultura żywego słowa (recytacja, scenki, dramy, prezentacje teatralne).
3. Aktywność, inwencja twórcza ucznia.
4. Formy dodatkowe (prace nadobowiązkowe):
 - projekty,
 - udział w konkursach polonistycznych, artystycznych,
 - udział w zajęciach pozalekcyjnych,
 - prezentacje/referaty.

KONTROLA I OCENA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW:

- Prace klasowe, sprawdziany i prace ortograficzne są obowiązkowe. W razie absencji uczeń musi napisać je w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły (konkretny termin i miejsce ustala nauczyciel).
- Wypowiedzi pisemne są zapowiadane co najmniej tydzień przed ich terminem (nie dotyczy to dyktand).
- Prace pisemne są sprawdzane i oddawane w ciągu dwóch tygodni, natomiast ocena z kartkówki powinna być przekazana na najbliższych lekcjach.
- Uczeń może poprawić tylko ocenę niedostateczną z wypowiedzi pisemnej. Poprawa jest jednorazowa i odbywa się w terminie i miejscu ustalonym przez nauczyciela (nieprzekraczającym jednak 2 tygodni).
- Jeśli uczeń nie uzyska wyższej oceny, traci możliwość poprawy następnych prac w danym semestrze.
- Kartkówki traktowane są jako odpowiedź ustna, organizowane są bez zapowiedzi i nie podlegają poprawie.
- Nie ocenia się ucznia po dłuższej (więcej niż 4 dni) usprawiedliwionej nieobecności w szkole. Uczeń dostaje określony czas na nadrobienie zaległego materiału.
- Uczeń ma obowiązek uzupełnienia notatek (także zadań domowych) za czas swojej nieobecności jak najszybciej po powrocie do szkoły (w uzasadnionych przypadkach nauczyciel ma prawo zwolnić go z tego obowiązku lub określić, które partie notatek mogą być pominięte).
- Uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do zajęć, tylko na początku lekcji, jeden raz w semestrze oraz trzykrotnie brak zadania bez podania przyczyny (nie dotyczy to wypowiedzi pisemnych oraz recytacji, prezentacji/referatów, lektury, lekcji powtórzeniowych).
- Za aktywność oraz pracę podczas lekcji (w zależności od zaangażowania i trudności zadań) uczeń otrzymuje oceny, na które składają się zdobywane systematycznie plusy i minusy.
- Zeszyt przedmiotowy jest obowiązkowy; przy jego ocenie bierze się pod uwagę: kompletność notatek, zadań, estetykę prowadzenia.
- Czynnikiem wpływającym na podniesienie oceny śródrocznej i rocznej jest wykonywanie dodatkowych zadań, szczególnie aktywność na lekcji, osiągnięcia w konkursach szkolnych i pozaszkolnych, starannie prowadzony zeszyt przedmiotowy.
- Na koniec semestru nie przewiduje się zaliczania materiału.

OCENIANIE TESTÓW I SPRAWDZIANÓW:

1. **Testy i sprawdziany** są punktowane według oddzielnego schematu, w zależności od złożoności zagadnienia.

Punkty są przeliczane na oceny według zasad pomiaru dydaktycznego:

Skala od oceny niedostatecznej do bardzo dobrej:

0 – 29 % - niedostateczny
30 – 49% - dopuszczający
50 – 74 % - dostateczny
75 – 89 % - dobry
90 – 100 % - bardzo dobry

Skala od oceny niedostatecznej do celującej:

0 – 29 % - niedostateczny
30 – 49% - dopuszczający
50– 74 % - dostateczny
75 – 89 % - dobry
90 – 99 % - bardzo dobry
100% - celujący

Ilość i częstotliwość pomiarów jest zależna od poziomu i możliwości intelektualnych klasy i w zależności od realizowanego programu modyfikowana.

2. Klucz znaków oznaczających błędy:

zn. ? - niezrozumiałość treści, nieczytelne pismo
rzecz. - błąd rzeczowy (nieprawda)
jęz. - błąd gramatyczny, leksykalny, frazeologiczny, stylistyczny,
ort. - błąd ortograficzny
i. - błąd interpunkcyjny
V - opuszczenie wyrazu lub liter w wyrazie.

3. Punktacja dyktand (w zależności od stopnia trudności):

dyktando łatwiejsze

0 błędów - cel
1 błąd - bdb
2 błędy - db
3 błędy - dst
4 błędy - dop
5 błędów - ndst.

3 interpunkcyjne = 1ort

dyktando trudniejsze:

0 błędów - cel
1-2 błąd - bdb
3-4 błędy - db
5-6 błędy - dst
7-8 błędy - dop
9 błędów - nast.

3 interpunkcyjnych = 1ort

ZASADY INFORMOWANIA O WYMAGANIACH I POSTĘPACH W NAUCE

- wszystkie oceny są jawne i podawane uczniom na bieżąco, a rodzicom podczas zebrań, wywiadówek, dyżurów,
- nauczyciel przekazuje uczniowi komentarz do każdej wystawionej oceny,
- z wynikami prac pisemnych uczeń zapoznaje się na lekcji, a rodzice tylko w kontaktach indywidualnych podczas dyżuru konsultacyjnego nauczyciela lub po uprzednim umówieniu się z nauczycielem.

W razie zastrzeżeń rodziców (opiekunów prawnych) do oceny rocznej obowiązuje procedura określona przez statut szkoły.

Odwołanie od oceny nie powoduje, że ta ocena jest ustalana administracyjnie.

SYSTEM MOTYWACYJNY I NAPRAWCZY:

- uczeń mający trudności w nauce ma możliwość uzupełnia i wyrównywania braków poprzez pomoc nauczyciela przedmiotu, pomoc koleżeńską, uczestnictwo w dodatkowych zajęciach.

KRYTERIA OCENIANIA WYPOWIEDZI USTNYCH

Wypowiedzi ustne:

- związek z tematem 0-1p. P
- spójność wypowiedzi 0-1p. P
- poprawność językowa 0-1 p. P
- bogactwo słownictwa 0-1p. Pp
- kompozycja 0-1p. Pp
- bogactwo informacji 0-1p. Pp

Recytacja prozy i poezji:

- pamięciowe opanowanie tekstu 0-2p. P i Pp
- zachowanie interpunkcji 0-1p. P
- dykcja 0-1p. P
- modulacja i intonacja głosu 0-1p. Pp
- interpretacja głosowa tekstu 0-1p. Pp

Przeliczenie punktów na oceny:

- 2p. - dopuszczający
- 3p. - dostateczny
- 4-5p. - dobry
- 6p. - bardzo dobry

Szczegółowe kryteria prac polegających na przekładzie intersemiotycznym (np. inscenizacja, nagranie, drama, konkretyzacja plastyczna) będą podawane uczniom przed podjęciem zadania indywidualnego lub grupowego.

Do kryteriów głównych zalicza się: pomysłowość, wkład pracy, estetykę.

KRYTERIA OCENY PRACY STYLISTYCZNEJ (0- 20 PKT.)

KRYTERIA OCENY	pkt. , poziom wymagań
I. ZGODNOŚĆ Z TEMATEM I JEGO ROZWINIĘCIE	
1. Praca świadczy o zrozumieniu tematu.	0 - 1 , P
2. Tekst jest w pełni zgodny z tematem.	0 - 1, Pp
3. Temat został rozwinięty (w ramach określonej koncepcji jego ujęcia przez ucznia).	0 - 1, Pp
II. TREŚĆ	
4. Dobór przykładów jest trafny i celowy.	0 - 1, P
5. Praca świadczy o kulturze humanistycznej autora.	0 - 1, Pp
6. Temat został ujęty w sposób twórczy i	0 - 1, Pp

oryginalny.	
III. FORMA WYPOWIEDZI	
7. Sformułowanie wstępu charakterystycznego dla danej formy wypowiedzi (np. postawienie tezy w rozprawce).	0 - 1, P
8. Dobór elementów charakterystycznych dla danej formy wypowiedzi (np. argumentów w rozprawce, dialogu w opowiadaniu itp.).	0 - 1, P
9. Zredagowanie zakończenia charakterystycznego dla danej formy wypowiedzi (np. podanie wniosków).	0 - 1, Pp
IV. KOMPOZYCJA	
10. Tekst ma kompozycję trójdzielną z zachowaniem właściwych proporcji.	0 - 1, P
11. Tekst jest spójny i logicznie zbudowany.	0 - 1, P
V. JĘZYK	
12. Składnia i fleksja tekstu jest poprawna (najwyżej 3 błędy nie zakłócające komunikatywności wypowiedzi).	0 - 1, Pp
13. Nie ma rażących błędów leksykalnych i frazeologicznych (dopuszczalne 3 błędy).	0 - 1, Pp
14. Bogactwo słownictwa.	0 - 1, Pp
15. Styl jest jasny, zrozumiały.	0 - 1, P
16. Styl jest funkcjonalny (dostosowany do sytuacji komunikacyjnej, tematu, formy wypowiedzi itp.).	0 - 1, P
VI. ZAPIS	
17. Ortografia jest poprawna (najwyżej 2 pierwszorzędne lub 4 drugorzędne błędy ortograficzne).	0 - 1, Pp
18. Interpunkcja jest poprawna (w zdaniach podrzędnie złożonych, w wyrażeniach wtrąconych, przy wylizaniu-dopuszczalne 3 błędy).	0 - 1, Pp

19. Układ graficzny jest przejrzysty (akapity).	0 - 1, P
20. Pismo jest czytelne.	0 - 1, P

Przeliczenie punktów na oceny z uwzględnieniem poziomów wymagań.

Poziom podstawowy (P)

7- 9 pkt. = **dopuszczający**

10 -13 pkt.= **dostateczny**

Poziom ponadpodstawowy (Pp)

14-16 pkt.= **dobry**

17- 20 pkt.= **bardzo dobry**

Uczeń, który uzyskał maksymalną ilość punktów, jego praca jest bezbłędna, charakteryzuje się oryginalnością treści i formy, otrzymuje ocenę celującą.

Uwaga!

Przy sprawdzaniu prac pisemnych uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (dysleksją), gdy stwierdzono:

- **dysortografię** przyznaje się:
 - 1 pkt za kryterium 17., jeśli popełnił nie więcej niż 6 bł. ortograficznych (I stopnia)
 - 1 pkt za kryterium 18., jeśli nie popełnił więcej niż 6 bł. interpunkcyjnych.
- **dysgrafię** przyznaje się:
 - 1 pkt za kryterium 20., jeśli praca jest czytelna.

KRYTERIA OCENIANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW Z JEZYKA POLSKIEGO W KLASIE II

NIEDOSTATECZNY

Otrzymuje uczeń , który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą (nie opanował minimum programowego, co uniemożliwia mu dalsze zdobywanie wiedzy) ponadto nie podejmuje starań w celu uzyskania oceny pozytywnej (nie czyta lektur, nie pisze wypracowań, nie odrabia zadań domowych).

DOPUSZCZAJĄCY

Kształcenie literackie:

- uważnie słucha wypowiedzi nauczyciela i innych uczniów;
- rozpoznaje komunikat będący informacją czy oceną
- czyta teksty na poziomie dosłownym, rozpoznaje sens przenośny;
- wykazuje się ogólną znajomością fragmentów lektur
- czyta ze zrozumieniem tekst literacki;
- rozpoznaje utwór epicki, liryczny i dramatyczny;
- próbuje połączyć tytuł omówionego utworu epickiego i dramatycznego z autorem;
- potrafi wskazać elementy świata przedstawionego w utworze literackim;
- tworzy wypowiedź zgodną z tematem;
- redaguje takie formy wypowiedzi jak: list, opis, opowiadanie, charakterystyka, streszczenie, plan wydarzeń, zaproszenie.

Kształcenie językowe:

- rozpoznaje zdanie pojedyncze i złożone, zdanie złożone współrzędne i podrzędne;
- zna i określa części zdania pojedynczego;
- potrafi rozpoznać imiesłowy w wypowiedzeniu;
- odmienia rzeczowniki, czasowniki i przymiotniki;
- zna podstawowe zasady ortograficzne (pisownia rz- ż, ch- h, ó- u, wielka i mała litera);
ponadto uczeń podejmuje starania w celu uzyskania oceny pozytywnej.

DOSTATECZNY

Kształcenie literackie:

- posługuje się informacjami z wysłuchanego tekstu
- wyszukuje w tekście cytaty na zadany temat;
- rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji;
- wykazuje się ogólną znajomością lektur;
- czyta ze zrozumieniem tekst literacki, odpowiadając logicznie na większość pytań o jego treść;
- rozpoznaje podstawowe cechy rodzajowe (szczególnie osobę mówiącą w utworze) i wskazuje elementy świata przedstawionego w dziele literackim oraz odróżnia świat realistyczny od fantastycznego i fikcję literacką od prawdy historycznej;
- umie połączyć tytuł omówionego utworu epickiego i dramatycznego z autorem;
- zna podstawowe środki artystyczne: epitet, porównanie, przenośnię, onomatopcję, powtórzenie, wyliczenie, pytanie retoryczne, wykrzyknienie;
- zna pojęcia: akcja, fabuła, wątek, dialog, monolog, kontrast, wyraz pokrewny, synonim ;
- umie wskazać cechy gatunkowe: bajki, przypowieści, noweli, powieści, komedii;
- redaguje formy wypowiedzi: list, opis, wypracowanie z elementami opisu przeżyć wewnętrznych, charakterystykę, opowiadanie, streszczenie, plan wydarzeń, ogłoszenie, zaproszenie; sprawozdanie, podejmuje próby pisania rozprawki

Kształcenie językowe:

- rozpoznaje zdanie pojedyncze i złożone oraz zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie;
- zna rodzaje zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych i ich wykresy;
- dokonuje rozbioru logicznego i gramatycznego zdania pojedynczego;
- zna imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe i potrafi je wskazać w tekście;
- zna i stosuje podstawowe zasady ortograficzne (pisownia rz- ż, ó- u, ch- h, mała i wielka litera, nie z różnymi częściami mowy) i interpunkcyjne.

DOBRY

Kształcenie literackie:

- porównuje komunikaty ze względu na cel wypowiedzi;
- odczytuje teksty na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym;
- czyta wszystkie lektury;
- określa temat utworu, wyodrębnia fazy akcji w dziele literackim, analizuje świat przedstawiony, odróżnia fikcję literacką od prawdy historycznej, świat fantastyczny od realistycznego;
- potrafi wskazać wartości uniwersalne omawianych dzieł, dokonywać uogólnień, wnioskować na podstawie przeczytanego tekstu;
- umie wskazać cechy gatunkowe: przypowieści, noweli, powieści, komedii, hymnu, pieśni, pamiętnika;
- zna i analizuje środki artystyczne: epitet, porównanie, przenośnię (animizację, personifikację), onomatopieję, powtórzenie, wyliczenie, apostrofę, alegorię, pytanie retoryczne, wykrzyknienie;
- zna i posługuje się pojęciami: akcja, fabuła, wątek, dialog, monolog, kontrast, wyraz pokrewny, synonim, związek frazeologiczny, teza, hipoteza, argument, fakt, opinia, archaizm;
- omawia budowę wiersza, rozpoznaje układ rymów,
- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: list, opis, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystykę, opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, streszczenie, plan wydarzeń, ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, sprawozdanie, notatkę, pamiętnik, rozprawkę.

Kształcenie językowe:

- rozpoznaje zdanie pojedyncze i złożone oraz zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie;
- nazywa rodzaje zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych, wykonuje ich wykresy, stosuje zasady interpunkcyjne w zdaniu złożonym;
- dokonuje rozbioru logicznego zdania pojedynczego;
- rozpoznaje imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe w tekście, potrafi je tworzyć, zna zasady odmiany, wskazuje imiesłowowy równoważnik zdania;
- zna i stosuje zasady ortograficzne (pisownia rz- ż, ó-u, ch- h, mała i wielka litera, nie z różnymi częściami mowy) i interpunkcyjne;
- potrafi korzystać ze słowników: języka polskiego, wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych, ortograficznego.

BARDZO DOBRY

Kształcenie literackie:

- klasyfikuje komunikaty ze względu na cel wypowiedzi i odpowiednio wykorzystuje ich treści;
- porządkuje informacje na podstawie różnych źródeł tekstowych;
- zna bardzo dobrze wszystkie teksty z kanonu lektur;
- samodzielnie potrafi analizować świat przedstawiony dzieła literackiego ze wskazywaniem faz akcji, odróżnianiem fikcji literackiej od prawdy historycznej, świata fantastycznego od realistycznego, uwzględnieniem cech rodzajowych dzieła literackiego;
- wskazuje wartości uniwersalne omawianych dzieł, motywy wspólne dla kilku utworów, dokonuje uogólnień, porównań, wyciąga wnioski na podstawie przeczytanego tekstu, samodzielnie określa dosłowne i przenośne znaczenie utworów literackich;
- umie wskazać cechy gatunkowe: przypowieści, noweli, powieści, komedii, tragedii, hymnu, pieśni, pamiętnika, dziennika;
- analizuje treść i język artystyczny tekstu, posługując się terminami: epitet, porównanie, przenośnia, personifikacja, onomatopėja, powtórzenie, wyliczenie, apostrofa, alegoria, akcja, fabuła, wątek, dialog, monolog, kontrast, wyraz pokrewny, synonim, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, antyteza, didaskalia, symbol, ironia, archaizm, frazeologizm, groteska, komentarz, opinia, fakt, autobiografia, stylizacja, parodia, karykatura, satyra;
- omawia budowę wiersza, rozpoznaje układ i rodzaje rymów, zna i stosuje pojęcia: wiersz wolny, sylabiczny;
- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: list, opis (krajobrazu, przeżyć wewnętrznych, sytuacji), charakterystykę, opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, streszczenie, plan wydarzeń, ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, sprawozdanie, recenzję, notatkę, dedykację, rozprawkę;
- w tworzeniu samodzielnych tekstów wykorzystuje wiedzę o języku, stosuje związki frazeologiczne oraz środki artystycznego wyrazu.

Kształcenie językowe:

- rozpoznaje i nazywa rodzaje wypowiedzi: zdania i równoważniki zdań; zdania pojedyncze i złożone oraz wykonuje ich wykresy i stosuje zasady interpunkcyjne w wypowiedzeniu złożonym i pojedynczym;
- dokonuje rozbioru logicznego i gramatycznego zdania pojedynczego;
- rozpoznaje imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe w tekście, potrafi je tworzyć, odmienia imiesłowy przymiotnikowe, wskazuje i tworzy imiesłowowe równoważniki zdań, dokonuje przekształceń konstrukcji składniowych;
- zna i stosuje podstawowe zasady ortograficzne (pisownia rz- ż, ó-u, ch- h, mała i wielka litera, nie z różnymi częściami mowy) i interpunkcyjne;

- korzysta ze słowników: języka polskiego, wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych, ortograficznego, frazeologicznego, poprawnej polszczyzny.

CELUJĄCY

Otrzymuje uczeń, który wykazuje szczególne zainteresowania przedmiotem, spełniając kryteria oceny bardzo dobrej, wykracza poza obowiązkowy materiał oraz bierze udział w konkursach i olimpiadach, odnosząc znaczące sukcesy

KRYTERIA OCENIANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW Z JEZYKA POLSKIEGO W KLASIE III

NIEDOSTATECZNY

Otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą (nie opanował minimum programowego, co uniemożliwia mu dalsze zdobywanie wiedzy) ponadto nie podejmuje starań w celu uzyskania oceny pozytywnej (nie czyta lektur, nie pisze wypracowań, nie odrabia zadań domowych, wykazując lekceważący stosunek do przedmiotu).

DOPUSZCZAJĄCY

Kształcenie literackie:

- rozumie wysłuchane komunikaty;
- odróżnia wypowiedzi publicystyczne od tekstów literackich;
- opisuje uczucia, które budzi w nim dzieło;
- wykazuje się ogólną znajomością fragmentów lektur;
- czyta ze zrozumieniem tekst literacki, odpowiadając w logiczny sposób na pytania o jego treść;
- rozpoznaje podstawowe cechy rodzajowe (szczególnie osobę mówiącą w utworze) i wskazuje elementy świata przedstawionego w dziele literackim oraz odróżnia świat realistyczny od fantastycznego i fikcję literacką od prawdy historycznej;
- umie połączyć tytuł omówionego utworu epickiego i dramatycznego z autorem;
- zna podstawowe środki artystyczne: epitet, porównanie, przenośnię, onomatopcję, powtórzenie, wyliczenie, pytanie retoryczne, wykrzyknienie;
- zna pojęcia: akcja, fabuła, wątek, dialog, monolog, kontrast, wyraz pokrewny, synonim;
- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: list, opis, wypracowanie z elementami opisu przeżyć wewnętrznych, charakterystykę, opowiadanie, streszczenie, plan wydarzeń, ogłoszenie, zaproszenie; sprawozdanie, próbuje redagować rozprawkę, przemówienie.

Kształcenie językowe:

- zna budowę słotwórczą prostych wyrazów;
- dokonuje podziału wyrazu na głoski, litery, sylaby;
- dostrzega różnice między tekstem stylizowanym o napisanym w języku ogólnonarodowym;
- rozpoznaje zdanie pojedyncze i złożone, zdanie złożone współrzędne, podrzędne i wielokrotnie złożone;
- próbuje dokonać analizy gramatycznej i logicznej wypowiedzi.

ponadto uczeń podejmuje starania w celu uzyskania oceny pozytywnej.

DOSTATECZNY

Kształcenie literackie:

- rozpoznaje intencje wypowiedzi;
- słucha wypowiedzi innych i próbuje sporządzać notatki;
- wykazuje się znajomością lektur;
- czyta ze zrozumieniem tekst literacki, odpowiadając logicznie na większość pytań o jego treść;
- rozpoznaje podstawowe cechy rodzajowe i gatunkowe, wskazuje elementy świata przedstawionego w dziele literackim oraz odróżnia świat realistyczny od fantastycznego i fikcję literacką od prawdy historycznej;
- umie połączyć tytuł omówionego utworu epickiego i dramatycznego z autorem;
- próbuje wskazać cechy większości gatunków literackich;
- zna podstawowe środki artystyczne: epitet, porównanie, przenośnię, onomatopcję, powtórzenie, wyliczenie, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, apostrofę;

- zna i posługuje się pojęciami: akcja, fabuła, wątek, dialog, monolog, kontrast, wyraz pokrewny, synonim, związek frazeologiczny, teza, hipoteza, argument, fakt, opinia, archaizm, neologizm;
- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: opis, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystykę, opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, streszczenie, plan wydarzeń, ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, sprawozdanie, list oficjalny, motywacyjny, notatkę, pamiętnik, podanie, życiorys, CV, rozprawkę, przemówienie, próbuje redagować reportaż, wywiad.

Kształcenie językowe:

- stosuje wiedzę językową w praktyce;
- rozpoznaje zdanie pojedyncze i złożone oraz zdanie złożone współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie złożone;
- nazywa rodzaje zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych, wykonuje ich wykresy, stosuje zasady interpunkcyjne w zdaniu złożonym;
- próbuje analizować wypowiedzenie wielokrotnie złożone;
- zna i rozumie podstawowe pojęcia słotwórcze: wyraz podstawowy, pokrewny, formant, podstawa słotwórcza, próbuje dokonywać analizy słotwórczej wyrazu pochodnego;
- dokonuje podziału wyrazu na głoski, litery oraz dzieli głoski na ustne – nosowe, dźwięczne – bezdźwięczne, twarde – miękkie;
- zna podstawowe zasady akcentowania w języku polskim;
- dostrzega różnice językowe wypowiedzi;
- zna i stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne;
- potrafi korzystać ze słowników: języka polskiego, wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych, ortograficznego.

DOBRY

Kształcenie literackie:

- słucha i sporządza notatki;
- podejmuje próby interpretacji głosowej utworu poetyckiego i prozatorskiego;
- podaje argumenty popierające swoje stanowisko;
- formułuje wnioski z dyskusji;
- czyta wszystkie lektury;
- samodzielnie potrafi analizować świat przedstawiony dzieła literackiego ze wskazywaniem faz akcji, odróżnianiem fikcji literackiej od prawdy historycznej, świata fantastycznego od realistycznego, uwzględnieniem cech rodzajowych i gatunkowych dzieła literackiego;
- wskazuje wartości uniwersalne omawianych dzieł, motywy wspólne dla kilku utworów, dokonuje uogólnień, porównań, wyciąga wnioski na podstawie przeczytanego tekstu, samodzielnie próbuje określać dosłowne i przenośne znaczenie utworów literackich;
- analizuje treść i język artystyczny tekstu, posługując się terminami: epitet, porównanie, przenośnia, personifikacja, onomatopeja, powtórzenie, wyliczenie, apostrofa, alegoria, akcja, fabuła, wątek, dialog, monolog, kontrast, wyraz pokrewny, synonim, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, antyteza, didaskalia, symbol, ironia, neologizm, archaizm, frazeologizm, antonim, gwara, slogan, groteska, komentarz, opinia, fakt, autobiografia, stylizacja, parodia, karykatura, satyra;
- wskazuje cechy gatunków literackich;
- omawia budowę wiersza (stychiczną, stroficzną), rozpoznaje układ i rodzaje rymów, zna i stosuje pojęcia: wiersz wolny, sylabiczny;
- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: opis (wszystkie rodzaje) charakterystykę, opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, streszczenie, plan wydarzeń, ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, sprawozdanie, recenzję, list oficjalny, motywacyjny, notatkę, dedykację, rozprawkę, życiorys, CV, podanie, wywiad, reportaż, przemówienie;
- w tworzeniu samodzielnych tekstów wykorzystuje wiedzę o języku, stosuje związki frazeologiczne oraz środki artystycznego wyrazu.

Kształcenie językowe:

- umiejętnie stosuje wiedzę językową
- rozpoznaje, tworzy i przekształca różne typy wypowiedzi (zdanie pojedyncze, równoważnik zdania, imiesłowowy równoważnik zdania, zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie, zdanie wielokrotnie złożone);
- stosuje i przekształca mowę zależną i niezależną;
- zna i rozumie podstawowe pojęcia słotwórcze: wyraz podstawowy, pokrewny, formant, podstawa słotwórcza, oboczności w podstawie słotwórczej, dokonuje analizy słotwórczej wyrazu pochodnego;
- dokonuje podziału wyrazu na głoski, litery oraz dzieli głoski na ustne – nosowe, dźwięczne – bezdźwięczne, twarde – miękkie, dostrzega procesy fonetyczne zachodzące w języku;
- zna podstawowe zasady akcentowania w języku polskim;
- poprawnie rozpoznaje styl wypowiedzi,
- zna i stosuje podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne;

- korzysta ze słowników: języka polskiego, wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych, ortograficznego, frazeologicznego, poprawnej polszczyzny.

BARDZO DOBRY

Kształcenie literackie:

- słucha wypowiedzi innych w różnych sytuacjach komunikacyjnych i ocenia je;
- interpretuje głosowo czytany tekst;
- zna bardzo dobrze wszystkie teksty z kanonu lektur;
- samodzielnie potrafi analizować świat przedstawiony dzieła literackiego ze wskazywaniem faz akcji, odróżnianiem fikcji literackiej od prawdy historycznej, świata fantastycznego od realistycznego, uwzględnieniem cech rodzajowych dzieła literackiego;
- wskazuje wartości uniwersalne omawianych dzieł, motywy wspólne dla kilku utworów, dokonuje uogólnień, porównań, wyciąga wnioski na podstawie przeczytanego tekstu, samodzielnie określa dosłowne i przenośne znaczenie utworów literackich;
- poprawnie wskazuje cechy gatunków literackich;
- analizuje treść i język artystyczny tekstu, posługując się terminami: epitet, porównanie, przenośnia, personifikacja, onomatopeja, powtórzenie, wyliczenie, apostrofa, alegoria, akcja, fabuła, wątek, dialog, monolog, kontrast, wyraz pokrewny, synonim, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, antyteza, didaskalia, symbol, ironia, neologizm, archaizm, frazeologizm, groteska, komentarz, opinia, fakt, autobiografia, stylizacja, parodia, karykatura, satyra, parafraza, dygresja, homonim, antonim, gwara, slogan, dialektyzm, peryfrazja;
- omawia budowę wiersza (stychiczną, stroficzną), rozpoznaje układ i rodzaje rymów, zna i stosuje pojęcia : wiersz wolny, sylabiczny, średniówka;
- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: opis (wszystkie rodzaje) charakterystykę, opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, streszczenie, plan wydarzeń, ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, sprawozdanie, przemówienie, recenzję, list oficjalny, otwarty, motywacyjny, notatkę, dedykację, rozprawkę, CV, artykuł prasowy, wywiad, reportaż;
- w tworzeniu samodzielnych tekstów wykorzystuje wiedzę o języku, stosuje związki frazeologiczne oraz środki artystycznego wyrazu, dokonuje stylizacji i parafrazy tekstu.

Kształcenie językowe:

- stosuje wiedzę językową w różnych sytuacjach;
- rozpoznaje, tworzy i przekształca różne typy wypowiedzi (zdanie pojedyncze, równoważnik zdania, imiesłowowy równoważnik zdania, zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie, zdanie wielokrotnie złożone);
- stosuje i przekształca mowę zależną i niezależną;
- nazywa odmianę i funkcję języka
- dokonuje analizy słowotwórczej wyrazu pochodnego
- zna rodzaje i odmianę skrótowców;
- dokonuje podziału wyrazu na głoski, litery oraz dzieli głoski na ustne – nosowe, dźwięczne – bezdźwięczne, twarde – miękkie, nazywa i analizuje procesy fonetyczne zachodzące w języku;;
- zna różnice między wymową a pisownią i potrafi je wykorzystać w praktyce;
- zna i stosuje zasady akcentowania w języku polskim ;
- zna i stosuje podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne;
- korzysta ze słowników: języka polskiego, wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych, ortograficznego, frazeologicznego, poprawnej polszczyzny.

CELUJĄCY

Otrzymuje uczeń, który wykazuje szczególne zainteresowania przedmiotem, spełniając kryteria oceny bardzo dobrej, wykracza poza obowiązkowy materiał oraz bierze udział w konkursach i olimpiadach, odnosząc znaczące sukcesy.

**DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
ZE WZGLĘDU NA ORZECZENIA PPP O SPECYFICZNYCH TRUDNOŚCIACH W UCZENIU SIĘ
(dysleksja, dysgrafia, dysortografia):**

W pracy z uczniem *DYSLEKTYCZNYM*:

1. Nie wymaga się czytania głośnego, indywidualnego w obecności całej klasy - uczeń dyslektyczny czyta głośno wobec innych uczniów tylko taki tekst, który uprzednio nauczyciel polecił mu do opracowania w domu.
2. Nie wymaga się pisania dyktanda razem z całą klasą a ewentualny sprawdzian należy zrobić indywidualnie poza lekcjami. Przede wszystkim trzeba stosować pisanie z pamięci, pamiętając o tym, że zdanie do zapisu powinno być kilkakrotnie głośno i poprawnie przeczytane przez dziecko a następnie po analizie trudniejszych wyrazów i zabraniu wzoru wyraźnie i powoli podyktowane.
3. Nie omawia się błędów ucznia przy całej klasie, a przy omówieniu indywidualnym nie przedstawia się wszystkich błędów, jakie popełnił, a jedynie te ich rodzaje, które aktualnie są zaplanowane do korekty.
4. Nie przyspiesza się tempa czytania i pisania, nie wymaga się czytania na czas – dziecko z fragmentarycznymi zaburzeniami rozwojowymi potrzebuje więcej czasu na analizę i syntezę czytanego i pisanego tekstu, powinno więc tę czynność wykonywać powoli.
5. Nie przeciąża się dziecka większą ilością czytania i pisania. W przypadku czytania należy wyznaczyć fragment tekstu do czytania głośnego, natomiast z treścią uczeń może się zaznajomić przy pomocy czytania cichego.
6. Nie zwiększa się napięć emocjonalnych ucznia surowo stawianymi pytaniami, wywoływaniem do tablicy - uczeń raczej odpowiada w ławce (mobilizując do wysiłku nie trzeba posługiwać się elementami konkurencji, wzorami innych, lepszych uczniów, którym dziecko dyslektyczne nie jest w stanie dorównać).
7. Ocena z języka polskiego jest oceną ogólną, na którą składają się wszystkie przejawy sprawności i umiejętności, możliwe do zaobserwowania w ramach tego przedmiotu (np. rozwój poziomu logicznego myślenia, wnioskowania, abstrahowania, uogólniania, co może być przedstawione w postaci różnorodnych wypowiedzi, relacji słownych) z wykluczeniem jednak oceny z czytania na czas i dyktanda sprawdzającego, bardzo ostrożnie ocenia się wszelkie klasówki.
8. Stosuje się zachętę, pochwałę oraz organizowanie sytuacji zapewniających dziecku choćby niewielkie sukcesy, np. umożliwienie wykazania się co jakiś czas dobrym przygotowaniem pracy domowej.

Warunkiem możliwości stosowania odrębnych kryteriów w zakresie poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej jest udokumentowanie dysfunkcji opinią z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Reguły dotyczące stosowania kryterium poprawności ortograficznej podczas oceniania prac uczniów posiadających opinię stwierdzającą *DYSORTOGRAFIE* oraz tabela przedstawiająca stosowanie tych reguł w praktyce:

1. Błędy typowo ortograficzne:

- u - ó, ż - rz, h - ch,
- zmiękczenia (np. Słonice zam. Słońce, ćoća zam. ciocia, słoni zam. słoń),
- utrata dźwięczności lub udźwięcznienie (kóska zam. kózka, proźba zam. prośba).

Jeżeli mylenie liter nie jest łamaniem zasady ortograficznej, traktowane jest jako błędy graficzne.

2. Do błędów graficznych w pracach uczniów dyslektycznych zalicza się:

- dodawanie, opuszczanie, przestawianie liter, sylab lub całych wyrazów,
- mylenie liter:
 - o podobnym kształcie (a - o, l - ł -t, n - r, m - n, u - w, e - ę, a - ą, i - j),
 - dużych i małych,
 - rzadziej używanych (h - H, f - F, L - F),

odpowiedników głosek zbliżonych fonetycznie (b - p, d - t, w - f, g - k, dz - c, sz - s, i - y, ę - em - en, ą - om, ś - ź, ć - dź),

różniących się w położeniu w stosunku do osi pionowej (p - b, d - b) lub poziomej

(m - w, n - u, b - p, d - g, p - g),

- ominięcie drobnych elementów graficznych, w tym:
 - oznaczania miękkości nad literami,
 - kropki (dź, ź, i, j),
 - „ogonków” przy literach ą lub ę i kreski (wężyka) przy literach ó, t lub ł,
- błędy dotyczące podziału wyrazu lub całego zdania.

Przykład błędu	Typ błędu/wyjaśnienie	Oznaczenie błędu w pracy ucznia bez dysfunkcji	Oznaczenie
			błędu w pracy ucznia z dysfunkcją
Mężczyzna miał żonę...	złamanie reguły - mężczyzna bo męski	ort.	ort.
W głębi ciemnej śeni...	błędna pisownia zmiękczenia („i” niezgłoskotwórcze)	ort.	ort.
Ten czyn świadczy...	ubezdźwięcnienie - świadczy bo świadek	ort.	ort.
Ludzie na pewno wzroszą się...	błąd nie wynika z nieprzestrzegania zasad pisowni	ort.	graf.
Została przedstawiona metaformoza...	przestawienie liter	graf.	graf.
Byli szanowani wśród współczesnej szlachty...	opuszczenie litery	graf.	graf.
Można kochać swoją małą planete...	■ pisownia ę w wygłosie ■ mylenie liter e - ę	ort.	graf.
Mały książę nie kłóci się...	pisownia nazw własnych	ort.	graf.
Bo H ater wa H ał się...	■ pisownia małej i wielkiej litery ■ pisownia liter rzadko używanych	ort., ort.	graf., graf.
Choć nie jest z tond...	■ błąd polegający na udźwięcnieniu, które nie wynika z naruszenia zasad ■ pisownia głosek zbliżonych fonetycznie	ort., ort.	graf., graf.
Co kolwiekby nie zrobiła...	łączna i rozłączna pisownia różnych części mowy (zaimek nieokreślony, partykuła)	ort., ort.	graf., graf.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
ZE WZGLĘDU NA ORZECZENIA PPP O ZANIŻENIU WYMAGAŃ:

KLASA II

- czytanie**
 - przeczytać tekst ze zrozumieniem i przedstawić jego treść,
 - poprawnie przeczytać tekst głośno
 - przeczytać i zrozumieć dłuższy utwór literacki
- kształcenie językowe i literackie**
 - rozróżniać elementy świata przedstawionego w utworze,
 - rozpoznać rodzaje literackie i cechy gatunków: powieści, noweli, tragedii, komedii, pieśni
 - rozumieć pojęcia: strofa, wers, rym,
 - wskazać osobę mówiącą w wierszu oraz narratora w utworze epickim,
 - z pomocą nauczyciela dokonać analizy utworu lirycznego,
 - rozróżnić podstawowe środki artystyczne
- pisanie**
 - samodzielnie napisać ramowy plan wydarzeń,
 - redagować opis, opowiadanie, streszczenie, charakterystykę, zaproszenie, ogłoszenie, list, sprawozdanie,
 - umotywić swoje zdanie
- mówienie i słuchanie**
 - opowiedzieć przeczytany tekst
 - wyciągać wnioski
 - określić sens czytanego i słyszanego utworu
 - wygłosić z pamięci 2-3 strofy wiersza,
- nauka o języku**
 - rozróżniać części mowy odmienne i nieodmienne,
 - wskazać w prostych przykładach imiesłowy
 - dokonać rozbioru logicznego zdania (proste przykłady)
 - rozróżniać zdania pojedyncze i złożone na podstawie liczby orzeczeń,
 - rozróżniać zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące i wykrzyknikowe rozróżniać zdania złożone współrzędnie i podrzędnie (ich rodzaje),
 - znać budowę słotwórczą prostych wyrazów pochodnych,
 - zastosować zasady ortograficzne i interpunkcyjne.

KLASA III

- czytanie**
 - przeczytać tekst poprawnie i ze zrozumieniem, przekazać jego znaczenie dosłowne i przenośne,
 - przeczytać i zrozumieć dłuższy utwór literacki
 - przeczytać ze zrozumieniem proste instrukcje i artykuły prasowe
- kształcenie językowe i literackie**
 - rozróżniać elementy świata przedstawionego w utworze,
 - rozpoznać rodzaje literackie i cechy poznanych gatunków,
 - rozumieć pojęcia: strofa, wers, rym, rytm,
 - identyfikować osobę mówiącą w utworze (podmiot liryczny, narrator)
 - dostrzegać w utworze różne postawy bohaterów, charakteryzować ich
 - dokonać próby samodzielnej analizy utworu lirycznego,
 - rozróżnić podstawowe środki artystyczne
 - rozróżniać rodzaje słowników i z nich korzystać
- pisanie**
 - redagować samodzielnie proste wypracowania pisemne (opowiadanie, opis, charakterystyka postaci, list, sprawozdanie),
 - umotywić swoje zdanie, formułować argumenty potwierdzające jakąś tezę (elementy rozprawki),
 - redagować samodzielnie proste formy pism użytkowych
- mówienie i słuchanie**
 - konstruować wypowiedź wielozdaniową,
 - opowiedzieć treść utworu literackiego,
 - wygłosić z pamięci 2-3 strofy wiersza lub fragment utworu epickiego
- nauka o języku**
 - rozróżniać części mowy i określić ich formy,
 - rozróżniać zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, narysować wykresy tych zdań,
 - rozpoznać i zastosować najbardziej znane frazeologizmy,
 - zastosować zasady ortograficzne i interpunkcyjne.

